

60 הגמרא דוחה את הראיה: **מי סְבַרְתָּ** – האם אתה סבור דְקָאֵי זֶר גְּנָאֵי
 61 – שהור עומד כלפי פנים לצד המזבח, והכחן שהושיט לו את הדם
 62 קרבו למזבח. **לא** – אין זה כך, אלא דְקָאֵי זֶר פְּרָאֵי – הור עומד כלפי
 63 חוץ וכשמשיט לו הכחן את הדם, מרחיקו מהמזבח, ואין זו הולכה
 64 כלל, ואין שייך לפוסלה משום הולכה שלא ברגל.
 65 הגמרא מביאה מימרא נוספת של רבי יוחנן לגבי הולכה שלא ברגל:
 66 **אִיתְמַר, אָמַר עוּלָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הוֹלְכָה שְׁלֵא בְרַגְלָא פְּסוּלָה,**
 67 ואפילו אם עשאה כהן הדם נפסל. ומדברי רבי יוחנן שהולכה זו
 68 פוסלת את הדם, **אֲלֵמָא לֹא אֶפְשָׁר לְתַקְוִינָה** – הרי שאי אפשר
 69 לתקנה.
 70 רב נחמן מקשה על דברי רבי יוחנן: **אִיתְבְּרִיבָה רַב נְחֶמְן לְעוּלָא,** כיצד
 71 אמר רבי יוחנן שהולכה שלא ברגל פסולה, והלא שנינו (בב) שאם
 72 לאחר שקיבל את הדם מצואר הבהמה לתוך כלי, **נִשְׁפָּח מִן הַכְּלִי**
 73 **עַל הַרְצָפָה וְאֶסְפּוּ,** הדם פָּשַׁר לזריקה. ומכיון שדרך הדם הנשפך
 74 להתפשט על הרצפה לכל צד, נמצא שדם זה נתקרב למזבח בלא
 75 הולכה ברגל, ולמדנו שעל ידי שהכחן אוספו ומוליכו ברגליו
 76 מתקיימת בו הולכה כדנינה. וקשה, שלדברי רבי יוחנן הלא אי אפשר
 77 לתקן הולכה זו.
 78 מתרצת הגמרא: **הָכֵא בְמֵאֵי עֶסְקִינָן, פְּשִׁיעָא** הדם לְחוּץ ונתרחק
 79 מהמזבח, ואין בזה משום הולכה. תמיהה הגמרא: וכי יתכן שדם
 80 שנשפך, לְבָרְאֵי נְפִיק לְגֵנְאֵי לֹא עֵייל – יצא לצד חוץ ולא יכנס
 81 לפנים. מיישבת הגמרא: מדובר במשנה שהדם נשפך בְּמִקּוֹם מְדֻרָן
 82 ששיפועו לצד הרחוק מהמזבח, והדם אינו מתקרב למזבח. **אִיבְעִית**
 83 **אִימָא,** מדובר שהדם נפל בְּגוּמָא ואינו מתפשט כלל לצדדים.
 84 **וְאִיבְעִית אִימָא, בְּסִמְכָא** – בדם עבה שעומד לקרוש, שאינו
 85 מתפשט לצדדים.
 86 מקשה הגמרא: **וְאִיכְפַל תַּנָּא לְאִשְׁמוּעִינָן כֹּל הֵנִי** – וכי טרח התנא
 87 להשמיענו דין נשפך הדם באופנים אלו שאינם מצויים. וְעוּד יש
 88 להקשות, **אֲרַתְנִי בְּאִידֵי פִּירְקִין** – עד ששנה התנא בפרק הבא (להלן)
 89 **שֶׁאִם נִשְׁפָּח הַדָּם מְצוּאֵר הַבְּהֵמָה עַל הַרְצָפָה וְאֶסְפּוּ** לתוך כלי,
 90 **פְּסוּל** לזריקה, הלא התנא היה יכול לִפְלֹג בְּדִידֵיהּ – לחלק גם בין
 91 שלו. ולומר במשנה בפרק שלישי, **בְּמָה דְבָרִים אָמורִים** שדם
 92 שנשפך מהכלי כשר, **פְּשִׁיעָא לְחוּץ, אֲבַל** אם נִגְנַס לְפָנִים – לכיוון
 93 המזבח, אפילו אם יחזור ויאספנו, **פְּסוּל** לזריקה, שכניסתו לצד פנים
 94 הרי היא הולכה שלא ברגל ואי אפשר לתקנה. ומכך שלא שנה
 95 התנא לחילוק זה, משמע שרק דם שנשפך מצואר הבהמה פסול,
 96 אבל אם נשפך מהכלי, אף שנתקרב מעצמו לגבי המזבח, יכול הכחן
 97 לאוספו ולחזור ולהוליכו. מסיקה הגמרא: אכן יש מכאן תִּיבְתָא על
 98 דברי עולא משמו של רבי יוחנן שאי אפשר לתקן הולכה שלא ברגל.
 99 הגמרא מביאה מחלוקת תנאים בדין הולכה שלא ברגל: **אִיתְמַר,**
 100 **הוֹלְכָה שְׁלֵא בְרַגְלָא** אם נחשבת כעבודה, היא מְחַלְלוֹת רַבִּי שְׁמַעוֹן
 101 ורַבְּנָן במשנתיהן. לדעת רבי שמעון שאין מחשבה פוסלת בה, אין
 102 היא נחשבת לעבודה, ולחכמים שאמרו שמחשבה פוסלת בה, עבודה
 103 היא. מפרשת הגמרא: **בְּהוֹלְכָה רַבְתִּי** – בהולכה גדולה, כששחט
 104 רחוק מהמזבח, ומוליך את הכלי עם הדם ברגליו, **בּוּלִי עֲלֵמָא לֹא**
 105 **פְּלִיגִי** – לא נחלקו רבי שמעון וחכמים דְפְסוּלָה. **כִּי פְּלִיגִי בְּהוֹלְכָה**
 106 **זוּמְרְתִי** – ונחלקו בהולכה קטנה, כששחט בצד המזבח ומושיט בידו
 107 את הכלי עם הדם כדי לזרוק ממנו על המזבח. לדברי רבי שמעון לא
 108 פסלה מחשבה, ולחכמים פסלה.
 109 הגמרא מקשה שאי אפשר לפרש כך את מחלוקתם: **מְחַבּוּ עֲלָה**
 110 **בְּמַעְרְבָא** – שחקו על שמועה זו אמוראי ארץ ישראל, שאם לרבי
 111 שמעון אין מחשבה פוסלת בהולכה שלא ברגל, גם כשאי אפשר
 112 לבטלה, קשה, **אֵלָא תַּפְּאֵת הָעוֹף דְפְסוּלָה בְּהַ מְחַשְׁבָה** בשעת
 113 הזאת דמה, לְרַבִּי שְׁמַעוֹן הֵיבֵי מְשַׁבְּחַת לָהּ – היכן מוצא אתה
 114 שמחשבה תפסול בהזאתה, **אִי דְחַשְׁבִּיב עֲלָה מִקְמַי דְלִיפּוּק דָּם** – אם
 115 נאמר שחשב קודם שיצא דם, בשעה שמעלה ומוריד את העוף בכח
 116 כדי להוות מדמו, **לֹא פְּלוּם הִיא,** שהרי היא הולכה מועטת בידו,
 117 ולדברי רבי שמעון אין מחשבה פוסלת בה. **וְאִי בְּתַר דְנִפְּק דָּם** –
 118 ואם נאמר שמחשבה פוסלת לאחר שהדם יצא מהצואר, הלא כבר

1 הגמרא מביאה ראייה לפשוט ספק זה: **תָּא שְׁמַע, שְׁנִינוּ** בברייתא
 2 **וְכֵן יוֹשֵׁב וְכֵן שְׂמַאֲל, פְּסוּל.** ומלשון הברייתא שפסלה דווקא יושב
 3 שדרכו להעביר חפץ לחבירו על ידי הושתת ידו, יש לדייק **הָא עוּמְד**
 4 **דְיוּמָא דְיוֹשֵׁב** – שאם הכחן עמד בשעת ההולכה, אלא שהולך
 5 בדומה להולכה הנעשית בישיבה, שהושיט את החפץ לחבירו בידו,
 6 הקרבן פָּשַׁר.
 7 הגמרא דוחה את הראיה: **דְלֵמָא יוֹשֵׁב** שהולכתו פסולה, הרי זה
 8 באופן דְקָשִׁיף מִיֶּשֶׁף – שיושב וגורר עצמו לעבר המזבח, וההולכה
 9 פסולה מפני שנעשית בישיבה, ומה שיש לדייק שאם עוּמְד דְיוּמָא
 10 **דְיוֹשֵׁב** הקרבן כשר, הרי זה באופן דְנִייד פּוּרְתָא – שנע מעט ברגליו
 11 לכיוון המזבח על ידי שמשפשו רגליו בקרקע.
 12 הגמרא מביאה ראייה נוספת לפשוט את הספק: **תָּא שְׁמַע**
 13 מהמשנה העוסקת בסדר הקרבת קרבן פסח, **שֶׁחַט יִשְׂרָאֵל** את
 14 הפסח וְקָבַל הַכֹּהֵן את דמו בבוקר, והיו הכהנים עומדים שורות
 15 שורות ובידיהם בויכי כסף ובויכי זהב, והכחן שקיבל את הדם נִתְּנוּ
 16 לְחִבְרֵי שְׁעֵמֶד בסמוך לו בהמשך השורה, וְחִבְרֵי לְחִבְרֵי עד
 17 שהיה מגיע הדם למזבח. ומאחר שהיו עומדים זה בצד זה לא
 18 היה הכחן צריך להלך ברגליו בכדי להעביר את הבוך לחבירו,
 19 אלא עשה כן בהושתת ידו, ולמדנו מכך שגם הולכה שלא ברגל
 20 כשרה.
 21 הגמרא דוחה את הראיה: **הָתָם נָמִי דְנִיידֵי פּוּרְתָא** – גם שם יש
 22 לומר, שהכחן שהושיט את הבוך לחבירו זו מעט ברגליו, ונעשתה
 23 ההולכה ברגל.
 24 שואלת הגמרא: ומאחר שהיו הכהנים מוליכים את הבויכים
 25 ברגליהם **מֵאֵי קָא מְשַׁמְעַע לָן** התנא שטרח בבאור סדר ההולכה.
 26 משיבה הגמרא: המשנה באה ללמדנו שמצוה לעשות את ההולכה
 27 על ידי כהנים רבים העוסקים בעבודה, **כִּי בְרֹב עַם הַדֶּרֶת מְלֻף**
 28 (משלי יד כח).
 29 **תָּא שְׁמַע** ראייה נוספת ממה ששנינו, שאם קָבַל כהן הַכֹּשֶׁר את הדם
 30 מצואר הבהמה לתוך הכלי, ולאחר מכן נִתְּן – הושיט את הכלי
 31 לְפְסוּל, שעמד קרוב ממנו לצד המזבח, יִחְזוּר הפסול את הכלי עם
 32 הדם לאחוריו, לְכֹשֶׁר שנתנו לו, והכשר יוליכו למזבח. ולמדנו מכך
 33 שאף שהדם היה בידי הפסול בין הקבלה להולכה אין זה פוסל את
 34 הקרבן. ועוד למדנו שהולכה שלא ברגל אין נחשבת כהולכה, ולכן
 35 לא יועיל אם כהן כשר שנמצא לפנים מהפסול יקח את הדם מיד
 36 הפסול ויוליכו למזבח, אלא צריך להחזיר את הדם לאחור, ומשם
 37 יוליכו הכשר ברגליו.
 38 הגמרא דוחה את הראיה: **אִימָא** שיש לגרוס במשנה, יִחְזוּר הַכֹּשֶׁר
 39 וְיִקְבְּלָהּ – שכהן אחר העומד בסמוך למזבח יקח את הדם מיד הפסול
 40 וימשיך להוליכו למזבח, ואין צריך לחזור ולהוליך את הדם, מפני
 41 שהושתת היד לפסול, נחשבת כעבודה.
 42 הגמרא מביאה את דברי רבי יוחנן בדין זה: **אִיתְמַר, אָמַר עוּלָא אָמַר**
 43 **רַבִּי יוֹחָנָן הוֹלְכָה שְׁלֵא בְרַגְלָא לֹא שְׁמָה הוֹלְכָה** – ואין כשר לקיים
 44 בכך את עבודת ההולכה, וכן אם חשב בשעת ההולכה מחשבת
 45 פיגול, אין הקרבן נפסל.
 46 הגמרא דנה האם אפשר לתקן הולכה שנעשתה שלא ברגל. שואלת
 47 הגמרא: **אֶפְשָׁר לְתַקְוִינָה** – אפשר לתקן הולכה שלא ברגל, על ידי
 48 שיחזיר את הכלי עם הדם לאחוריו, ויחזור ויוליך ברגליו, **אוּ לֹא**
 49 **אֶפְשָׁר לְתַקְוִינָה,** והקרבן פסול.
 50 **תָּא שְׁמַע** ראייה מהמשנה שהובאה לעיל, שאם קָבַל הַכֹּשֶׁר וְנִתְּן
 51 לְפְסוּל, יִחְזוּר לְכֹשֶׁר, ומוכח שאפשר לתקנה על ידי שיחזיר לכשר
 52 ויחזור ויוליכו ברגליו. וְנָהִי גַמְי – ואף אם נגרש את המשנה
 53 כגירסא שהובאה לעיל (יד) יִחְזוּר הַכֹּשֶׁר וְיִקְבְּלָנָה, ואין צריך
 54 להחזיר את הכלי למקומו הראשון, כל שכן שאין כאן ספק, שהרי
 55 לגירסא זו מוכח שהולכה שלא ברגל שמה הולכה, ואין צריך
 56 לתקנה. אמנם **אִי סִלְקָא דְעֵתָךְ לֹא אֶפְשָׁר לְתַקְוִינָה,** ונגרוס במשנה
 57 שאם קיבל הפסול יחזיר לכשר, אם כן יקשה איך מועיל להחזיר את
 58 הדם לכשר, הלא **אִיפְסְלָא לָהּ** – כבר נפסלה ההולכה שנעשתה
 59 בהושתת היד, ושוב אי אפשר לתקנה.

שבת קודש כי כסלו ה'תשע"א

שחיטה של נכרי

ולכן, גוי אינו יכול לפסול את השחיטה אלא בדרך ממילא, היינו כיון שסוף סוף לא היתה כאן שחיטה כשירה הרי זו כבהמה שמתה מאליה, שהיא נבילה.

ויש להוסיף, שהדבר תלוי במקור הדברים בתורה – מגין ששחיטת גוי אסורה:

לדעת התוספות (חולין ג, ב. ד"ה קסבו) הדבר נלמד מהפסוק "ואכלת זבחת" – אותו שהוא בר זביחה אכול מזבחו, לאפוקי עכו"ם. ואם אינו "בר זביחה" הרי "כששחטה הוי כמתה מאלי" (לשון הר"ן שם). וזוהי דעת הראב"ד.

אבל הרמב"ם לשיטתו שהאיסור נלמד מהפסוק "וקרא לך ואכלת מזבחו" – "מאחר שהזהיר שמה יאכל מזבחו אתה למד שזבחו אסור" (הל' שחיטה פ"ד ה"א). נמצא שבעצם גוי הוא בתורת שחיטה, אלא שהתורה פסלה את שחיטתו ולכן "שחיטת גוי נבילה".

(לקוטי שיעורי י"ז ענף 166 הע' 30)

הלכות שאר אבות הטומאות פרק ב, הלכה י: שחיטת עובד כוכבים - נבלה ומטמאה במשא... מדברי סופרים. שהרי מטמאת עבודה זרה ומטמאת תקרבתה מדבריהם.

הראב"ד חולק על הרמב"ם, וכותב: "עכו"ם הם כבהמות ואין מטמאין ואין מיטמאין, עם הדומה לחמור, הן גוים כמר מדלי ואת כולם ישא רוח. והחושב אותם לכלום אסף רוח כחפניו".

ויש להבין: הלא למעשה גם לדעת הראב"ד שחיטת גוי היא נבילה ואסורה באכילה ומה משמעות המחלוקת?

ומבאר הגאון הרוגצ'ובי (צפצ"פ עה"ת הפטרה פ' בהר):

שחיטה נפסלת ונחשבת 'נבילה' דווקא כאשר השוחט נחשב ל'מציאות' על פי ההלכה, והמחלוקת היא האם גוי נחשב למציאות כזו. לדעת הרמב"ם, גוי נחשב ל'מציאות' ע"פ הלכה ולכן שחיטתו פוסלת את השחיטה. אבל לדעת הראב"ד "עכו"ם הם כבהמות" ואינן נחשבים למציאות, אלא הם בגדר 'העדר',

המשך ביאור למס' זבחים ליום חמישי עמ' א

1 אִיִּתְעִיבֵיהּ לִיָּהּ מִצְוֹתָּהּ – נעשתה מצותו, שהגמרא הבינה כעת
2 שמיד ביציאת הדרם אף קודם שהגיע למזבח נסתיימה עבודת ההזאה,
3 ושוב אין מחשבה פוסלת.
4 הגמרא מתרצת קושיא זו: מֵאֵי קוֹשְׁיָא שנתקשו בה במערבא, דְּלִמָּא
5 – שמא מחשבה פוסלת בחטאת העוף, מִדְּפִרְיֵי וְעַד דְּמִטָּא לְמִזְבֵּחַ
6 – משעה שהדם פורש מהעוף עד הגעתו למזבח, שבשעה זו נסתיימה
7 ההולכה ומתחילה ההזאה, ואין היא נשלמת עד שיגיע הדרם למזבח,
8 ובשעה זו נפסלה החטאת במחשבה.

9 הגמרא מביאה ראיה לכך: דִּהָא בְּעָא מִיָּנְיָה רַבִּי יְרֵמְיָה מְרַבֵּי יוֹרָא,
10 אִם הָיָה מִנָּה עַל הַמִּזְבֵּחַ מִדָּם חֲטָאת הָעוֹף, וְנִקְטָעָה יָדוֹ שֶׁל מִנָּה
11 עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ דָּם לְאֹייר הַמִּזְבֵּחַ – ולפני שהגיע הדרם לאויר המזבח
12 נקטעה ידו של המזבח, ונעשה בעל מום, מָהוּ – מה דין ההזאה, האם
13 גמר העבודה היה בהגעת הדרם למזבח, והעבודה פסולה מפני שסופה
14 נעשה בבעל מום. או שמיד ביציאת הדרם מהעוף נגמרה העבודה, וכהן
15 כשר עשאה. וְאָמַר לִיָּהּ רַבִּי יוֹרָא לְרַבִּי יְרֵמְיָה, שְׁהוּזָא וּזו [פְּסוּלָה].
16 מֵאֵי מִטְעָמָא, משום שלמדנו מהפסוקים המבארים דין חטאת
17 הפנימיות ש'הָזָה' וְנִתְּן בְּעֵינָיו – שההזאה נמשכת עד שינתן הדרם
18 על גבי המזבח. שנאמר לגבי פר כהן משיח (ויקרא ד-ו) וְטָבַל הַכֹּהֵן
19 אֶת אֶצְבָּעוֹ בְּדָם וְהִזָּה מִן הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לְפָנָיו ה' אֶת פְּנֵי פָרְכָת
20 הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קֹדֶשׁ הַסְּמִימִים וְגו'. ומכך
21 שההזאה והנתינה נכתבו בסמיכות, למדנו שכשם שנתנית הדרם
22 בחטאת הפנימיות נשלמת בהגיע הדרם למזבח, אף חטאת העוף
23 שנכתב בה 'וְהוּזָה', הזאת דמה נשלמת בהגעת הדרם למזבח. ומעתה
24 לא מובן מדוע שחקו במערבא שאין להעמיד שרבי שמעון סובר
25 שאין מחשבה פוסלת בהולכה הנעשית ביד, והרי אף לדבריו מחשבה
26 פוסלת בהזאה משעה שיצא הדרם ועד שיגיע למזבח.

27 הגמרא מבארת את הקושיא שהקשו במערבא: כִּי אָתוּ – [כשבאון] רַב
28 פְּפָא וְרַב הוּנָא בְּרִיָּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ מִכִּי רַב אֲמַרֵי הֵינִי חוֹבָא –
29 שהשחוק של אמוראי ארץ ישראל היה משום שאין להעמיד את
30 מחלוקת חכמים רובי שמעון ב'הולכה מועטת', וְכִי בְּהוֹלְכָה רַבְתִּי –
31 במקום שהכהן צריך להוליך את הדרם ברגליו מרחק גדול לֹא פְּלִיגִי
32 חכמים רובי שמעון, וְהָא כִּי פְּלִיגִי בְּמִשְׁנֵינוּ בְּהוֹלְכָה רַבְתִּי פְּלִיגִי –
33 בהולכה גדולה נחלקו, שרבי שמעון סובר שאין מחשבה פוסלת
34 בהולכה ממקום השחיטה ועד המזבח, כיון שהיה יכול לשחוט בסמוך
35 למזבח ולבטל את ההולכה. ולחכמים גם בזה מחשבה פוסלת מפני

36 שסוף סוף שחט בריחוק מהמזבח והיה מוכרח להוליך את הדרם ברגליו.
37 הגמרא מבארת את מחלוקת רבי שמעון וחכמים: אֲלָא בהכרח
38 שְׁבַהוּ לְכַהֵן זוֹמְרָתִי – בהולכה קטנה ששחט בצד המזבח וזרק את
39 הדרם בסמוך לו, כִּי לִי עֲלִמָּא לֹא פְּלִיגִי – בין חכמים ובין רבי שמעון
40 מודים, דְּלֹא פְּסָלָה מַחֲשַׁבָּה, שאין זו 'הולכה' אלא מצורך הוריקה
41 היא, ומכיון שדעתו היתה לחשוב מחשבת פיגול בהולכה ולא
42 בזריקה, אין מחשבתו פוסלת את הקרבן, כִּי פְּלִיגִי בְּהוֹלְכָה רַבְתִּי –
43 ונחלקו בהולכה גדולה שמוליך ממקום השחיטה ועד המזבח והיה
44 ביכולתו לבטל הולכה זו, לדברי חכמים מחשבה פוסלת בה, ולרבי
45 שמעון אין מחשבה פוסלת.
46 הגמרא מביאה מחלוקת האם אפשר לתקן הולכה בפסול: הוֹלִיבֵי וְךָ
47 לכלי עם הדרם ברגליו, וְהִתְחַוְּרוּ בְּתָן – וכהן החזיר את הדרם למקום
48 שממנו התחיל חזר להוליך, וְחִזְרוּ הַכֹּהֵן וְהוֹלִיבֵי. פְּלִיגִי כַּהֲנֵי רַבִּי
49 חִיָּא וְרַבִּי יְנָא, חֵד אֲמַר כְּשֵׁר – אחד מהם אמר שהקרבן כשר,
50 מפני שלבסוף נעשתה ההולכה בכהן, וְחֵד אֲמַר שְׁהַקְרָבָן פְּסוּל מִפְּנֵי
51 שתחילת ההולכה נעשתה בפסול. מבארת הגמרא את מחלוקתם:
52 מִדְּכֶרֶב – האמורא המכשיר סבר, שהולכה שנעשתה בפסול אֲפֻשָׁר
53 לְתַקְנָהּ – אפשר לתקנה על ידי כהן שיחזור ויעשנה, וְמִדְּכֶרֶב –
54 האמורא הפוסל סבר, לֹא אֲפֻשָׁר לְתַקְנָהּ – אי אפשר לתקן את
55 ההולכה ולעשותה מחדש בהכשר.
56 הגמרא מביאה מחלוקת נוספת בהולכה: הוֹלִיבֵי בְּתָן לְדָם, וְלֹאֲחֵר
57 מִכֵּן הִתְחַוְּרוּ וְהִרְחִיקוּ מִהַמִּזְבֵּחַ, וְחִזְרוּ וְהוֹלִיבֵי וְךָ לְמִזְבֵּחַ, אֲמַר רַב
58 שִׁימֵי כִּי אֲשֵׁי לְדָבְרֵי הָאֲמֹרָא הַמְּכַשֵּׁיר לְעֵיל כְּשׁוֹר הוֹלִיךְ
59 תחילה והכהן חזר והוליך בשנית, כאן הקרבן פְּסוּל, שכשם שלעיל
60 הכהן שקרב את הדרם למזבח באחרונה, הוא שעשה 'עבודת'
61 הולכה, כך גם כאן ההולכה נעשתה על ידי זר, ופסולה היא.
62 וְלְדָבְרֵי הָאֲמֹרָא הַפּוֹסֵל לְעֵיל, וסבר שאי אפשר לתקן עבודה
63 שנעשתה בפסול, כאן הוא מְכַשֵּׁיר, שכשם שלעיל ההולכה
64 הנעשית תחילה היא הנחשבת 'עבודת ההולכה', ולפי שנעשתה על
65 ידי זר פסולה, כך גם כאן ההולכה הנעשית תחילה על ידי כהן,
66 היא הנחשבת 'עבודת ההולכה', וכשרה. רַבָּא אֲמַר אֵף לְדָבְרֵי
67 הַפּוֹסֵל לְעֵיל כְּשֵׁהוֹלְכָה הָרֵאשׁוֹנָה נעשתה בזה, כאן כשתחילה
68 הוליך כהן, הקרבן פְּסוּל. מֵאֵי מִטְעָמָא, דִּהָא – שהרי לאחר
69 שהרחיק את הדרם מהמזבח צָרִיךְ

פרק שני - כל הזבחים שקבלו דמן משנה

העבודה השנייה הנעשית בקרבן לאחר השחיטה היא 'קבלת הדם' בכלי שרת מצואר הבהמה כדי לזרוק על המזבח. המשנה תבאר אלו אנשים קבלת הדם שלהם פסולה, וכן באלו אופנים העבודה פסולה אף כשנעשית על ידי כשר לעבודה. כל הזבחים שקבלו את דמן, זר - שאינו כהן, או אונן - מי שמת לו אחד מקרוביו שחייב להתאבל עליהם, ועדיין לא נקבר. או מבוול יום - טמא שאין צריך להביא קרבן, שטבל ועדיין לא העריב שמשו. וכן מחוסר כפורים - זב ומצורע שטבלו והעריב שמשם, ועדיין לא הקריבו הקרבן שחייבים בו. וכן כהן שקיבל הדם כשהוא מחוסר בגדים מבגדי הכהונה. או שלא רחץ ידים ורגליו מן הכיור. או ערל. או טמא. או שהיה הכהן יושב ומקבל הדם. או שהיה עומד על גבי כליים החוצצים בין רגליו לרצפת העזרה, וכן אם עמד על גבי בהמה, או על גבי רגלי חברו, בכל אופנים אלו פסל את העבודה. דין נוסף, קבל הדם ביד שמואל, פסל העבודה. רבי שמעון מכשיר.

גמרא

מבררת הגמרא את המקור לכל הפסולים המוזכרים במשנה: זר מנולן שעבודתו פסולה. ומשיבה: דתני לוי בברייתא, נאמר בתורה בפרשה המזהירה את הכהנים שלא יעבדו בטומאה (ויקרא כב ב), דבר אל אהרן ואל בניו, ויגורו מקדשי בני ישראל וגו' ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני ה' ויש לברר, מה שהוסף הכתוב 'בני ישראל' ולא אמר 'ויגורו מקדשים', שלכאורה הכוונה היא שרק מקדשי 'בני ישראל' יש להם לפרוש, למעוטי מאי - איזה קרבן בא למעט, שאפשר להקריבו בטומאה. אילימא למעוטי קרבן שהביאוהו נשים ו'בני ישראל' הכוונה ולא קרבנם של 'בנות ישראל'. תמוה, וכי קרבן נשים בטומאה קרב, והלא בודאי אין כח בקרבנם לדחות איסור עבודה בטומאה. אלא נפרש שבני ישראל למעוטי קרבן עובדי כוכבים, שמוותר להקריבם בטומאה, תמוה, והשתא, ומה ציץ לא מרצה על טומאת חלב ודם של קרבן עובד כוכבים, דאמר מר ברייתא, ובעובדי כוכבים שנטמא דם קרבנם, בין בשוגג בין במזיד, לא הורצה הקרבן ופסול הוא, בטומאה קרב - וכי אפשר לומר שלא הוזהרו הכהנים להקריב לכתחילה את קרבנו כשהם טמאים, והלא כל שכן הוא מקרבן יחיד של ישראל, שעדיף מקרבן עובד כוכבים בכך שהציץ מרצה על טומאת חלבו ודמו, ובכל מקום לא הותרה הקרבתו ככהן טמא. אלא בהכרח יש לשנות כוונת הכתוב ממשמעותו הפשוטה, והכי קאמר, דבר אל אהרן ואל בניו, ויגורו מקדשי - ויתרחקו בעת טומאתם מעבודת כל הקרבנות, וכן בני ישראל יתרחקו מלעבוד בהקרת הקדשים ולא יחללו - כדי שלא יחללו את הקרבן, שאם לא יפרשו הזרים אלא יעבדו הרי הם מחללים העבודה. מקור נוסף לחילול עבודת זר: דבי רבי ישמעאל תנא, אתיא פקל וחומר מפעל מום, ומה כהן פעל מום שאוכל קדשי קדשים, אם עבד חילול,

לאמטוניה - לחזור ולהביא את הדם למזבח, ונמצא שהולכה אחרונה זו שהיא בכדי לקרב את הדם, הולכה גמורה היא, ונפסלת בור. הגמרא מבארת שדברי רבא נחלקו בהם תנאים במשנתנו: אמר ליה (רב ירמיה) [רבינא] לרב אשי, הכי אמר רב ירמיה מדיפתה, הא צריך לאמטוניה - סברא זו שאם צריך לחזור ולהביא את הדם פעם נוספת, אף זו נחשבת הולכה זור פוסלה, מחלוקת רבי אליעזר ורבינא היא. דתנן לעיל (ב). שחכמים אומרים שהזבח נפסל בארבעה דברים בשחיטה בקיבול ובהילוך ובזריקה, ורבי אליעזר חולק ואומר שפעמים שמחשבה פוסלת בהילוך ופעמים שאינה פוסלת. שהחלף במקום שצריך להלף, אם חשב בהולכה זו מחשבת שלא לשמה, המחשבה פוסלת, אבל המהלך במקום שאין צריך להלף, אין המחשבה פוסלת. ואמר רבא תביל - בין רבי אליעזר ובין חכמים מודים, שאם קבלו פחוץ והקניטו בפנים - קיבל את הדם רחוק מהמזבח וקרבו למזבח, והו הילוף שצריך להלף כדי שיוכל לזרוק את הדם, ומחשבה פוסלת בו, ואם קבלו בפנים והוציאו לחוץ - קיבל את הדם קרוב למזבח והרחיקו, והו הילוף שאין צריך להלף, ואין מחשבה פוסלת בו. לא נחלקו אלא בשחכמים לדם וקרבו למזבח וחור והוציאו לחוץ, מר סבר - חכמים סוברים שמאחר וכעת הדם עומד רחוק מהמזבח, הא צריך לאמטוניה - הרי צריך להביאו למזבח, והילוך זה נצרך ומחשבה פוסלת בו. ומר סבר לאו בהילוף הצריך לעבודה דמי - ורבי אליעזר סובר שאין זה דומה להילוך הנצרך לעבודת הדם, שהוא בכדי להביא את הדם ממקום השחיטה למזבח, ואילו כאן מוליך את הדם מפני שהוציאו לחינם לחוץ, וצריך לחזור ולקרבו למזבח. ולמדנו מכך, שדברי רבא שפסל הולכה שנעשתה ככהן והזחירה, ולכוסף הולכה זר, נאמרו לדעת חכמים במשנתנו, אבל רבי אליעזר מכשיר. הגמרא דוחה את דברי רבא ורב ירמיה מדיפתי בדעת רבי אליעזר: איתבייה אפני לרבא, מהברייתא ששנינו בה, רבי אליעזר אומר מהחלף במקום שצריך להלף, מחשבה פוסלת בשעת הולכתו, ומפרשת הברייתא, ביצה, קבלו פחוץ והקניטו לפנים - אם קיבל את הדם בריחוק מהמזבח והוליכו לפנים וקרבו למזבח, והו הילוף שצריך להלף, אבל אם קבלו בפנים והוציאו לחוץ, והו הילוף שאין צריך להלף, מפני שבהילוכו מרחיק את הדם מהמזבח. ויש לדייק מדברי רבי אליעזר, הא חזר והקניטו לדם כדי לקרבו למזבח, הילוף שצריך להלף הוא, ומחשבה פוסלת בו, ורק הילוף המרחיק את הדם מהמזבח, הרי הוא הילוף שאינו צריך. רבא חזר בו ומקבל את דברי אביו: אמר ליה רבא לאביו, אי תניא שמודה רבי אליעזר בדין זה, תניא - כן הדין כדברי הברייתא. ונמצא שאין מחלוקת בין רבי אליעזר וחכמים, ובכל אופן שמקרב את הדם למזבח בכדי לזרוק, הולכה היא ומחשבה פוסלת בה. ורבי אליעזר במשנה אינו חולק על חכמים, אלא על רבי שמעון הסובר שאין מחשבה פוסלת בהולכה כלל.

הדרן עלך כל הזבחים

ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל לקראת י"ט כסלו, ה'תשי"ז

חג ושבט שמחים ולשנה טובה ושמחה בתורה ודרכי החסידות תכתבו ותחתמו.